

קונטרס

וירא

שנאמרו על ידי

ב"ק אדמו"ר שליט"א

מהאלמין

הוצאה שני'

*

ה'תשנ"ז

בלתי מוגה

הוצאת אור יחזקאל

ברוקלין, נוא יארק יע"א
שנת תשנ"ז לפ"ק

פרשת וירא

- א -

וירא אליו ה' (בראשית י"ח, א')

הנה בספר קהלת יצחק דאף שאברהם אבינו היה זקן בן צ"ט שנה, והיה טרוד במילתו שהיה ביום השמיני למילתו - בצער ובסכנה - וממילא היה יכול לפטור את עצמו מכל מצוה אחרת, ובכל זאת לא עשה כן, אלא מיד כשראה את האורחים קיבלם באהבה ובזריזות, והרי זה לימוד גדול כי במצוה עוברת, ובפרט בעניני צדקה וחסד, אין להתנהג לפי הכלל "העוסק במצוה פטור מן המצוה", עכ"ל.

ואפשר להוסיף על דבריו דבאמת אפשר ללמוד מכאן שמצות הכנסת אורחים גדולה כל כך שדוחה פיקוח נפש עצמו, דאעפ"י שהיה חולה וזקן והיה בגדר סכנה של פיקוח נפש, אעפ"י"כ החמיר אברהם אבינו על עצמו ומסר נפשו על זה, וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל במורה נבוכים שקיבל אברהם אבינו חיצים ובליסטראות עיי"ש. ואם היה מוכן לקבל חיצים ובליסטראות כדי להפיץ אמונת ה', א"כ בודאי שהיה אצלו דבר קל לקיים מצות מילה, וכמו שכתב הרמב"ם. וכל כוונתו במצות הכנסת אורחים היתה לפרסם אמונת ה'.

והנה לכאורה קשה מדוע לא סמך אברהם אבינו ע"ה את עצמו על מ"ש חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה (ברכות דף ו' ע"א), ובפרט להמובא בספה"ק דמצוה כזאת שהיא בבחינת "מעלה עליו הכתוב", חשובה יותר דאם מעלה עליו הכתוב הרי שאין לו במצוה זו שום פני' ונגיעה עצמית כמובן.

ומכיון שלא סמך אאע"ה על זה, אפשר ללמוד מכאן גודל מסירת נפשו של אאע"ה לה', כי כאב לו איך אפשר לעבור ג' ימים בלי לקרב בני אדם לתורה ועבודת השם, וכמו שכותב החפץ חיים במצות ואהבת, שתאהבהו על הבריות דאדם

האוהב את המלך רוצה שיהיו להמלך עוד ועוד אוהבים, ומזה נוכל לראות ג"כ אהבת אאע"ה להקב"ה.

- ב -

עוד אפשר לומר דהנה ידוע מאמר הגמרא ממונו של אדם מעמידו על רגליו, ואף אם אינו יכול לעמוד על רגליו אבל ממונו מעמידו על רגליו, כיון שהוא מחמד כ"כ את הממון עד שמגודל החמדה אינו מרגיש ביסורי רגלו. כמו כן היה באברהם אבינו ע"ה, שמגודל חמדתו למצות הכנסת אורחים, ובפרט לקרב בני אדם לאמונת השם, דבר זה העמידו על רגליו שאף שהיו לו כאבים מ"מ לא הרגיש הכאבים כל עיקר ורץ לקראת אורחיו, ודו"ק.

- ג -

עוד יש לומר בביאור הפסוקים, דהנה אחז"ל (שבת דף ב' ע"א) פשט העני את ידו לפני ונתן לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה והוציא העני חייב ובעל הבית פטור, פשט בעל הבית את ידו לחוץ וכו' בעל הבית חייב ועני פטור. והקשו מדוע התחיל התנא בחיובא דעני, ולא בחיובא דבעל הבית. ומובא בשם צדיקים לתרץ, דכיון שהעני פשט את ידו ולא שם בטחונו בהשי"ת שיתן לו מזונו, ע"כ העני חייב.

והנה אמרו חז"ל יותר ממה שהעני עושה עם בעל הבית, בעל הבית עושה עם העני. נמצא דהעני הוא במדרגה גבוה יותר מבעל הבית, דהרי הוא מטיב עם בעל הבית יותר ממה שבעל הבית מטיב עמו.

א"כ נחזי אן כאן בפסוק והוא עומד עליהם, דלכאורה לדברי חז"ל הנ"ל הרי הול"ל איפכא, דהרי האורח או העני הוא במעלה יותר מבעל הבית.

ובביאור הענין אפשר לומר, דהנה לאברהם אבינו ע"ה היה כאן נסיון גדול במצות הכנסת אורחים, דהרי אנו לומדים ממעשה זו שאברהם אבינו ע"ה עזב את השכינה ורץ לקראת האורחים.

ואפשר לומר בהקדם דברי התולדות יעקב יוסף זצ"ל שכתב במ"ש חז"ל (שבת דף קכ"ז ע"א) גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, דהכוונה כי יש והכנסת אורחים כרוכה בהפסדים רוחניים כגון ביטול תורה ועבודה (בשביל האורח) או כשהאורח מספר לשון הרע לבעל הבת דבזה דוחה אותו מקבלת פני שכינה, מ"מ מוטב להתעסק בקבלת והכנסת אורחים, וזהו גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה, אפילו אם עי"ז הוא גורם לבעל הבית ליבטל מעבודת השם, עכתודה"ק.

ולענייננו י"ל, דהנה כאן היה לאברהם אבינו נסיון גדול במצות הכנסת אורחים, דהרי אברהם עזב את השכינה ורץ לקראת האורחים אשר נראו כאנשים פשוטים, אף שהקב"ה היה ג"כ בבחינת אורח שבא לבקר את אברהם כמ"ש רש"י ז"ל, וא"כ למה הניח את הקב"ה שהיה ג"כ אורח ורץ לקראת האורחים שנראו כערבים. אלא ע"כ משמע מזה דגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, דאפילו אם השכינה הקדושה הוא האורח, ג"כ צריכים לקרב מקודם בני אדם (ובפרט אם יכול לקרבם תחת כנפי השכינה).

ובגלל זה זכה אאע"ה לבחינת והוא עומד "עליהם", שהיה במדרגה נעשה יותר מהמלאכים שהיו אורחיו, דאף דבכל מקום יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית, אמנם כאן היה להיפוך, דאברהם אבינו ע"ה הי' גדול מהם במעלה.

ומזה ראוי ג"כ לדברי התולדות יעקב יוסף הנ"ל, דאפילו אם האורח מספר לשון הרע דעי"ז מדחה את בעה"ב מקבלת פני השכינה, עכ"ז המצוה האמיתית של הכנסת אורחים הוא לסבול ולהתעסק בקבלת פני האורחים, דהרי אנו למדים מאברהם אבינו ע"ה שעזב את השכינה ורץ לקראת אורחים עובדי עי"ז כנ"ל, והיה יכול לחשוש דעי"ז ילמד מהם לעשות דברים לא טובים ח"ו, ואעפ"כ רץ לקראתם כי גדולה מצות הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, ודו"ק היטב.

- ב -

והוא יושב פתח האהל. (יח, א).

אפשר לפרש דהנה ידוע מספרים הטעם שמסכתות הש"ס מתחילות בדף ב' (ולא בדף א') ללמד את האדם דעת שעדיין לא התחיל בעבודת השם. וזהו והוא יושב פתח האהל, שאברהם אבינו חשב ע"ע שעדיין לא התחיל לקיים מצות הכנסת אורחים כלל וכלל, רק הוא יושב פתח האהל, ודו"ק.

- ג -

יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ.

הנה ארז"ל (תענית דף ז' ע"א) אין מים אלא תורה. והנה ידוע דהחתם סופר זצ"ל מתאונן בספרו על הבעלי בתים שאין עוסקים בתורה לכה"פ ד' או ה' שעות במעת לעת. אמנם להגיע למדה זו צריך האדם ללמוד ספרי מוסר לכה"פ רבע שעה, ועי"ז יתעורר לעסוק בתורה בהתמדה ולקבוע עתים לתורה שעות רבות ביום.

וז"ש הכתוב, יקח נא מעט מים, שיקח ספר מוסר וילמוד לכה"פ רבע שעה ביום, ואז "ורחצו רגליכם", שירחץ א"ע מהרגילות או מהעבירות שעושה ברגליו, ואז "והשענו תחת העץ", שמרמז ג"כ לתורה, כמ"ש עץ חיים הוא למחזיקים בה, ודו"ק.

- ד -

והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו.

- א -

צ"ב תיבת עליהם, דיותר הול"ל אצלם, או על צדם, או שהיל"ל לפניהם, כמו שכתב רש"י ז"ל (בפרשת יתרו, על פסוק ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלקים) ומשה היכן הלך, והלא הוא שיצא לקראתו וגרם לו את כל הכבוד, אלא שהיה עומד ומשמש לפניהם עכ"ל.

ואפשר לומר בכוונת הכתוב שאמר עליהם, שהיי אאע"ה עומד ומשמש ממש כל רגע ורגע לראות אם חסר להם איזה דבר, אבל בפרשת יתרו, שהיי סעודה שתלמידי חכמים מסובים בה, כמ"ש רש"י על פסוק לפני האלקים "מכאן שהנהנה מסעודה שתלמידי חכמים מסובים בה כאילו נהנה מזיו השכינה", לכן כתב "לפניהם", שהיה מקושר ג"כ בסעודת התלמידי חכמים. משא"כ כאן.

- ב -

ואפשר לומר קצת בדרך צחות לפרש הפסוק **והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו**, עפ"י המובא בספר אהל נפתלי, שהרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ ז"ע נסע פעם בגליל שלו לקבץ ממון פדיון שבויים, ועבר דרך איזה כפר שהיה דר בו עשיר שהיה קמצן גדול. ויהי כאשר ראה העשיר, כי עגלה נוסעת לחצירו, הבין כי בודאי יבקשו ממנו כסף, הלך תיכף לאחורה של החצר להטמין את עצמו, ולבני ביתו צוה לאמור לאנשים הבאים, כי האיש איננו בביתו, והם בעצמם לא יכולים לתת ממון.

ויהי כאשר הגיעו לשם, וסר הרה"ק מראפשיץ לבית העשיר והגבאים הנוסעים עמו שאלו לבני ביתו, איפה בעל הבית? והם השיבו כאשר בעל הבית אמר להם, שאינו בביתו כעת.

הרה"ק מראפשיץ הבין בחכמתו כי שקר דיברו וצוה להגבאים שילכו לחפשו. הם חפשו אחר הגביר ומצאוהו על עליית הגג של הרפת, וכל גופו טמון בתוך התבן שהיה שם. הם הביאוהו הביתה, והוכרח ליתן נדבה הגונה לצורך גדול. כאשר סיפרו הגבאים אחר כך כי מצאו את הגביר טמון כל גופו בתוך התבן, ורק על ידי דריסת הרגל הרגישו בו, ענה הרה"ק מראפשיץ בדרך צחות: עתה הבנתי מה שאמרו חז"ל: גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, היינו דבקבלת פני השכינה מצינו רק ויסתר משה פניו, ובהכנסת אורחים ראינו שהטמין את כל גופו, ע"כ הסיפור.

ובזה יתבאר בדרך צחות מה שסיפר הכתוב אודות אברהם אבינו ע"ה, **והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו**, דאברהם אבינו לא הי' מטמין את עצמו שלא יראוהו האורחים, אלא אדרבה, הוא עומד עליהם ונותן להם כל צרכם, לאכול ולשתות די מחסורם.